

วาระ หน่องมา 2555: การเปลี่ยนแปลงความหมายทางภูมิทัศน์ของพุทธสถานร่วมสมัยของ
ไทย: กรณีศึกษาวัดพระธรรมกาย จังหวัดปทุมธานี ปริญญาภูมิสถาปัตย์กรรมศาสตรมหา
บัณฑิต สาขาวิชาภูมิสถาปัตย์กรรมศาสตร์ โครงการสหวิทยาการระดับบัณฑิตศึกษา
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก: อาจารย์ไพศาล เทพวงศ์ศิริรัตน์, Ph.D. 125 หน้า

งานวิจัยนี้ศึกษาจากกรอบคิดที่ว่า ‘ภูมิสถาปัตย์กรรมคือภาษารูปแบบหนึ่งที่มีลักษณะเป็น
พลวัต’ โดยเฉพาะปัจจุบันที่เป็นยุคแห่งสังคมข่าวสารนั้น ภูมิสถาปัตย์กรรมจึงถูกใช้เป็นหนึ่งใน
เครื่องมือสื่อสาร เพื่อการสื่อความหมายด้วยวัตถุประสงค์ที่แตกต่างหลากหลาย ไม่เว้นแม้กระทั่ง
ภูมิสถาปัตย์กรรมที่เกี่ยวข้องทางศาสนาของไทย โดยมีการสร้างภาษาภูมิสถาปัตย์กรรมผ่านพุทธ
สถานเพื่อสื่อสารไปยังพุทธศาสนิกชนหรือผู้ใช้พื้นที่ ปัจจุบันภาษาทางภูมิสถาปัตย์กรรมในพุทธ
สถานมีการปรับเปลี่ยนไปสู่รูปแบบที่หลากหลาย และร่วมสมัยมากขึ้น ดังนั้นการศึกษานี้จึงมี
จุดมุ่งหมายที่จะวิเคราะห์การสร้างภาษา และความหมายของพุทธสถานร่วมสมัยดังกล่าว โดยศึกษา
กรณีภาษาภูมิสถาปัตย์กรรมของพุทธสถานร่วมสมัยวัดพระธรรมกายผ่านชุดรหัสภูมิสถาปัตย์กรรม
ที่ใช้การสร้างภาษา และความหมายของพุทธสถานแบบประเพณีนิยม ในการศึกษาจะวิเคราะห์
รูปแบบการวางผัง รูปสัญลักษณ์ภูมิสถาปัตย์กรรม รวมถึงกิจกรรมการใช้พื้นที่โดยการสังเกตแบบมี
ส่วนร่วม สำหรับในการวิเคราะห์การสร้างภาษาภูมิสถาปัตย์กรรมนั้น จะศึกษาลำดับการปรากฏ
ของรูปสัญลักษณ์ ความพันธ์ของสัญลักษณ์ และความหมายของสัญลักษณ์ภูมิสถาปัตย์กรรมทั้ง
ความหมายตรง และความหมายแฝง การศึกษาพบว่าการสร้างภาษาภูมิสถาปัตย์กรรมของพุทธ
สถานร่วมสมัยวัดพระธรรมกาย มีลักษณะการใช้ชุดรหัสภูมิสถาปัตย์กรรมที่แตกต่างไปจากภาษา
พุทธสถานแบบประเพณีนิยมอย่างเห็นได้ชัด ทั้งรูปแบบการวางผัง รูปสัญลักษณ์ภูมิสถาปัตย์กรรม
และกิจกรรมการใช้พื้นที่ มีเพียงการใช้รหัสภูมิสถาปัตย์กรรมเกี่ยวกับทิศที่ถูกใช้เพื่อสะท้อนความ
เป็นระเบียบในเชิงการใช้ภาษา เพื่อสื่อสารกับผู้รับสารในการใช้พื้นที่ของกลุ่มเป้าหมายหลัก
นอกจากนี้เหลือเพียงแนวคิดเกี่ยวกับ ‘คำศัพท์’ ทางพุทธภูมิสถาปัตย์กรรมไทยเท่านั้น ซึ่งการ
แสดงออกทางภาษาภูมิสถาปัตย์กรรมของพุทธสถานร่วมสมัยวัดพระธรรมกายดังกล่าว จึง
ส่งผลต่อการแสดงออกทางด้านภาษา และความหมายภูมิสถาปัตย์กรรมที่ไม่ได้ยึดโยงกับ
โครงสร้างทางภาษาหลักของวัฒนธรรมดังเช่นในอดีตอีกต่อไป

ลายมือชื่อนิติ

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก